

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyi, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kllingszámla 10489. sz

Talpra székely!

(— gh.) „Itt az idő, most vagy soha!” Most kell megmutatnunk ellenségeinknek, hogy nem csak fegyverrel a kezükben fiaink, testvéreink — a világ legjobb katonái — a harctéren, hanem itthon, az eke szarvánál, a kapa, kasza és gereblve nyelénél is vitézül megálljuk a helyünket...

Ne maradjon bevetetlenül egyetlen darabka föld sem! Ez legyen a jelszó mindenütt.

Azért tehát fogadjunk szót T. Nagy Imre kir. tanácsos atyánkfianak, a „Csiki Gazda” tudós szerkesztőjének, aki most többek között ezeket köti lelkére az igaz lelkű, becsületes érzésű székelynek:

„Minden község gazdaközönsege sürgősen állapítsa meg azon területet, melyet a folyó tavasz a nyomás-területből vetés alá kíván fogni. Azon túl minden gazda készüljön a nagy csatára, melyre készen kell állania, s melyet megvívni hazafiúi kötelessége. Fogjuk be a tehenet, a csikót, a tinót! Élezük az ekevasat, hogy vágja fel a gyepet! Álljanak munkába az öregek, asszonyok, gyermekek, hogy a marhátlan szomszéd, rokon, jóbarát, sőt még az idegen földje se maradjon műveletlen és bevetetlen!

Aki saját földének művelését sem rokonsága, sem ismerősei útján nem tudná biztosítani, nyomban jelentkezzék a a községi elöljáróságnál, hogy annak módjába legyen idejében intézkedni!

Most nagy célokért vesszük fel a küzdelmet s azt nem akadályozzák egyes apró személyes akadékoskodások. Minden tehetségünket a nagy közérdek szolgálatának kell szentelnünk, mely érdek nem ismeri és nem szabad ismernie a tulhajtott magánérdek fortélyait s nem respektálja csendes viszonyok minden apró-cseprő intézkedéseit.

Talpra tehát székely! Olyan időket élünk, mikor még a kösziklákat is kenyéradásra kell kényszerítenünk...

Használjuk fel az időt és alkalmat. Nemcsak a jelent, hanem a jövőt is vegyük számításba és halogatás nélkül — cselekedjünk most!...

Vérzivatar.

Irta: **Király Péter dr.**

A esendes, boldog élet,
Az ábrándok kora,
Tova tűnt, semmivé lett —
Sem hire, sem pora.

Kik egykor felkarolták
A béke szent ügyét:
Ma szilajon kioltják
Annak oltártűzét.

Kétségbe esetten zúg fel
Milliók jajszava,
— Egy világrész fajult el:
„Veszélyben a haza!”...

Nem fogunk cserben hagyni
Imádott szent hazám!
Ki átalételet annyi
Irtóztató csatán.

Karunk, szivünk, eszünk lesz
Leghűbb oltalmazód,
— Acélpajzsként körülvesz
Minden alattvalód.

Múltunk, könnyel és vérrel
Megszentelt hitrege:

Diadalra vezérel
Apáink Istene!

A szent csaták hevében
Szivünk ha megszakad:
Dicsőülünk az égben...
— Magyar, ne hagyd magad!
(Szilágyzovány.)

Élet-halál harc

Hogy kell élnünk aratásig?

Igy tél utólján, tavasz kezdetén, még békeidőben is meglehetősen nehéz gondot szokott okozni az a minden évben visszakérülő töprengő kérdés: Hogy leszünk ki ujig?

Mennyivel aggodalomkeltőbb ez a felsohajítás most, mikor a megszokott rendes, szűkös állapot felül még a háborús időkkel minden-ha együttjáró inséges napok réme is ijesztget bennünket.

Pedig hát nem kell megijednünk. Ahogyan kiteleltünk eddig, bátran kimondhatjuk — minden nagybb nyomorúság nélkül: azonképpen, merjük állítani, hogy Isten segítségével, ha nem is zsiros nagy jólétben, de hőség, koplalás nélkül kibírhadjuk aratásig, ha magunk is úgy akarjuk, ha mindenki akarja, ha minden itthonmaradt ember a nap minden órájában ehhez a szigorú parancshoz igazodik:

— Ezt az országot, ennek az országnak népét sem időjárásnak, sem semmiféle ellenségnek kiéhezethetjük nem szabad! — Ebben az országban nem veszhet éhen senki. — Ebben az országban meg kell, hogy legyen mindenkinek a maga mindennapi kenere. Nem sok, csak éppen amennyi szűkösen elég. Minden étkezéshez egy-egy karéjka.

Ahogyan hadbavonult véreinknek csak egy jelszavuk van: „Győznünk kell!” és Hindenburg, e minden idők legnagyobb hadvezére, bizvást állítja, hogy győznünk is, mert nekünk jobb az idegrendszerünk, mint az ellenségeinké: ugyanugy az itthonmaradt dologtevő népnek pedig szintén arra legyen gondja, hogy a megélhetés tépelődéseitől senki, se maga,

se más, el ne veszítse a fejét. Mindenki akarjon élni s akarja, hogy szomszédja is éljen. Tehát csak akarat kell. Nagyon erős akarat. Segitse mindenki egy a más, hogy mindenkinek meglegyen a mindennapi kenere. Hogyan kell ezt elérni?

Erre is Hindenburg vezér acél-idegzetű nemzeteitől vehetünk példát.

A németek törvényt, hatósági és társadalmi intézkedésekkel rákényszerítik önmagukat a szigorú takarékosagra, beosztják a készleteket úgy, hogy akinek merőben üres is a kamrája, Németországban még az sem fog éhezni. Lesz mindenkinek kenere. Bizony nem fehér, de lesz.

Bejárta a német sajtót mostanában egy csudálatos szép írásmű, mely valóságos himnusza, tizparancsolata és kiskatéja ennek a zordon, katonas kiáltásnak: **Muszáj kenyérnek lennie!**

Kivonatossan így szól emez írás:

— Németország (mondhatjuk Magyarországot is) egy egész ellenséges világgal áll szemben, amely meg akarja őt semmisíteni. Diadalmas dicső seregeinket nem tudja léteperni. Hát, mint egy ostromlott várat, ki akar bennünket éheztetni, Ez sem fog neki sikerülni.

Miért nem? Azért, mert elég kenyér mag van az országban, hogy aratásig kibírja a lakosság. Csak nem szabad prédálni, pazarolni.

Ne ételessétek marhátokat a kenyérnek gyümölcseivel.

Takarékoskodjatok a kenyérrel, hogy ellenségeink kaján reménye szegyené váljon.

Legyetek tisztelettel a mindennapi kenyér iránt. Akkor mindig lesz belőle nektek, akármeddig tart is a háború. Erre neveljétek gyermekeiteket.

Ne vessetek meg egy darabka kenyérrel se azért, mert már nem friss. Ne szeljétek egy karéjjal se többet a kenyérből, mint amennyit éppen enni akartok.

Gondoljatok mindig katonáinkra, akik sokszor az őrhelyen, vagy lövészárokból boldogok volnának, ha tarisznyájukban volna a ti elpredált kenyérdarabkátok.

Egyék mindenki hadikenyeret, éppen úgy táplál és éppen úgy jól lehet vele lakni, mint a másikkal.

A krumplit mindig hámozatlanul héjában főzzétek. Ezzel sokat spóroltok. Az előzőleg nyersen hámozott krumpliból sok ennivaló rész elpocsékolódik.

Ne dobjátok szemétre az ételhulladékokat. Gyűjtsétek össze, jó lesz takarmánynak. Ha magatoknak nincs lábasjóságotok: adjátok a takarmányanyagot annak, akinek van.

Ezek a legprózaibb dologról, itt-ott szinte költői lendülettel megírt gyakorlati tanácsok kell, hogy Magyarország népeinek is szinte vérébe oltódjanak.

Ezekhez az érbevénsni, templomban, iskolában megtanítani való szavakhoz mi, a mi speciális viszonyainkhoz képest még a következő jóindulatu tanácsokat függesztjük:

Szoktassa mindenki magát és családját kukoricaliszt használatához. Ebből is lehet izletes ételt főzni. Csak tudni kell a módját. Gazdaszszonyaink tanulják el egymástól a készítés titkait.

Lélekbe írott törvény legyen, hogy gabonát a forgalomtól elvonni: hazaárulás!

Jó, ha egyes tehetősebb vagy előrelátóbb családok még kellő időben zsákszámba raktároztak el lisztet éléskamráikban. Ámde akiknek ilyen lisztartalékaik vannak, ne kövessék el azt a kapzsiságot és lelkiismeretlenséget, hogy bár odahaza van elegendő lisztkészletük, mégis a boltokban vásárolnak.

Ezzel, hogy nem az otthon való lisztet használják, csökkentik a forgalomban levő mennyiséget s valósággal kiveszik a szegényebb nép szájából a kenyeret, akik kizárólag csak a boltokban való vásárlásra vannak utalva.

Ne csak az imádság tartson tehát fenn minket, hogy add meg Uram a mindennapi kenyerünket, hanem erős akarattal magunk is arra törekedjünk, hogy mindenkinek meglegyen a mindennapi kenyere.

Ilyenképpen minden tömegéhség nélkül meg fogunk élni aratásig.

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaarnyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminisztérium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

VIII.

A 64. sz. veszteségi lajstrom szerint:

Bukur Miklós Tamás 24. népf. ezred 1. sz. Háromszékvm. Réty

1875. meghalt. — Burszán Sándor 24. népf. ezred 1. sz. Hszvm. Torja 1878. megsebesült.

Porutín István 51. gy. e. 6. sz. Tordaarnyosvm. Peterd 1885. megsebesült.

Rusz József 51. gy. e. (Kader) Tordaarnyosvm. Túr 1890. megsebesült.

Sándor János 51. gy. e. 9. sz. Tordaarnyosvm. Torda 1886. megsebesült. Schneider János 24. népf. ezred 1. sz. Tordaarnyosvm. Egerbegy 1897. megs.

Szörnea József ágyus 12. hegyi-tüzérezred 1. zászlóalj Tordaarnyosvm. Felsőpodsága meghalt.

A 27. sz. veszteségi lajstrom helyreigazítása:

Astilián helyett Astylán János szakaszvezető 51. gy. e. 6. sz. Tordaarnyosvm. Pusztaczán 1890. megsebesült.

A 70. sz. veszteség lajstrom szerint:

Rösler Emil százados 43. gy. e. 10. sz. Marostordavm. Szászrégen 1882. megsebesült.

A 76. sz. veszteség lajstrom szerint:

Koschak Vilmos ezredes, 82. gyalogezred megsebesült.

Botta János szekerésztűzér 34. ágyusezred, 5. zászlóalj Csikvárm. Gyergyóbékás 1890. meghalt.

Lazea Tivadar 21. népf. élelm. csapat Tordaarnyosvm. Aranyosfő megsebesült.

Maczkos Dénes szekerésztűzér 34. ágyusezred 5. zászlóalj Udvarhelyvm. Száldobos 1882. megsebesült.

Rigó István szekerésztűzér 34. ágyusezred 5. zászlóalj Udvarhelyvm. Székelyszombor 1892. megs.

Szabó József vadász 23. tábori vadászezred Marostordavm. M. rosbogát meghalt.

Tankó Károly szekerésztűzér 34. ágyusezred 5. zászlóalj Csikvm. Csikgyimes 1892. megsebesült.

Vlasza Tivadar póttart. 23. tábori vadászezred tart. sz. Tordaarnyosvm. Mező-Czikud 1889. hadifogoly (Skoplje, Szerbia).

Helyreigazítás az 51. sz. veszteség lajstromhoz: Moldován Lázár vadász 23. tábori vadászezred 2. sz. Marostordavm. Marosagárd, meghalt (Mint sebesült volt kimutatva). Siklódi Lajos vadász 23. tábori vadászezred Háromszékvm. Magyarbodza meghalt (Mint sebesült volt kimutatva és a helységnev Magyarborzásnak tévesen írva).

A 79. sz. veszteség lajstrom szerint: Streulea Döme póttart. hadapród 23. tábori tüzezezred 2. sz. Marostordavm. Maros-Vásárhely 1885. megsebesült.

Helyreigazítás a 33. sz. veszteség lajstromhoz: Dambeán Tarfin helyett Dambián Teofin 62. gy. e. 2. sz. Tordaarnyosvm. Mezőkeménytelke 1889. megsebesült. — Natea helyett Natya Jeremiás 62. gy. e. 3. sz. Marostordavm. Maroshévíz 1892. megs. — Ormenisán helyett Armenisán Jákó 62. gy. e. 3. sz. Torda-

arnyosvm. Mezősályi 1887. megsebesült. — Palagia helyett Palajda Vazul 62. gy. e. 2. sz. Marostordavm. Mezőbánd 1893. meghalt. — Ursán helyett Ursán Simon 62. gy. e. 1. sz. Marostordavm. Mezőfülpös 1889. megsebesült. (Folytatjuk)

A második menetzászlóalj Galiciában.

Irta: Földes Zoltán.

VII. közlemény

Október 1-én találkoztam másodizben találkoztam Adorján Imrével. Őrséget vezetett a hegység alá s én éppen arra felé sétáltam.

Október 2-ikán határszéli hegységek félreeső zugában fekvő Tambor falucska melletti hegyhátra, mint „feldwache”. (A 17. század.) A sátrak alatt még megvoltunk vala'ogy, de amikor éjjeli két, reggel nyolcig a szabad ég alatt, borzasztó hideg szélben, nedves földön kellett mintegy haldokolnunk, — ez már kimondhatatlan kín volt!

Éjfél körül az egyik ór, Sándor Zsiga, jelenti Benőnek, kis fényesomót lát a szemben fekvő völgyben, az erdőszélen. Mi is megfigyeitük. Mozdulatlan kis világosság volt. Valami áruló fényjelzés, gondoltuk.

— Kinek van kedve odamenni? — kérdezte Benő velem...

Bochkor meg én jelentkeztünk. Nagyon beteg voltam, de izgatott a dolog.

Óvatosan ereszkedtünk be a völgybe. A fegyvert betöltve, kezünkbe vettük. Benő meg én elől mentünk és egyszer csak, supp! akkorát zuhantunk, hogy a lábaink kukkra álltak. Valami magas mesgyéről estünk le, nem láttunk a sötétben. Az öreg szerezéses volt, okult rajtunk, széplaszcskán csuszott le a mesgyén. Aztán mentünk előre. Amint közelebb érünk, látjuk, mozog valami a világosság előtt. Talán éppen egy kozáklónak a feje... Még óvatosabban, lassabban haladtunk — és egyszer csak mind a hárman elnevetettük magunkat. Magános ház elé jutottunk, annak az ablaka világított, az ablaknál a tót menyecske köpülte a tejet...

— No, öreg, kell-e vert-tej? — kérdeztem Bochkor Pistától.

Kacagtunk. Visszaballagtunk a hegyre.

Október 3-án az I. svarm átment Szerb sármegyei falucskaiba. Hurlott a könnyünk, halapot emeltünk: magyar földet taposott ismét a lábunk s magyar ég borult reánk, ha csak kevés ideig is... Még egy magyarországi községen, Végortoványon mentünk át. Az eső vert, s mivel már kün a felowachén beteg voltam, a hideg esőtől és a meneteléstől végképp kigyöngültem; el-elmaradoztam. A kadétunk is beteg volt, meg több katonánk gyengélkedett.

Valahogy mégis — estére hazavertünk Barvinekre.

Október 4-én az egész ezred megmozdult. Irány: vissza Galiciába... Olyan nehéz szívvel váltunk el a magyar határtól, már csaknem éreztük a nemzet szivedobogását...

Weigel Gyula itt elmaradt tőlünk.

Bataillonunk, mint az ezred baloldarvédője, külön utra tért. Esett az eső. Marsoltunk észak felé Este értük a romantikus fekvésű Ivanic fürdőt, ahol kedves órákat töltöttünk. Reggel is, este is elárasztottak a szíves lengyel urhölgyek és urak minden jóval „ami szem-szájnak ingere”. Ezt a meleg fogadtatást kedves emlékgyanánt őrizzük meg örökre.

Október 5-én tíz órakor átmentünk a fürdőhely melletti petroleumkutak között; több falut elhagyva, megkerültük Rimanovót. A távolban, az északi erdőszeg felett srápnelleket láttunk szétrobbanni. Egy erdőszélet nagy fáradtsággal megkerültünk. Szakadékokba kellett úgy szólva lezuhanunk és onnan négykézláb kimásznunk. Rettenetes, erőltetett meneteléssel értünk késő este egy lengyel faluba, ahol megháltunk.

Október 6-án nehéz, fárasztó mars után, egy Szanok mellett meghuzódó kis faluban telepédtünk le. A papilakon látszott a kozákkéznyma: az irattár ki volt hányva a ház elé. (Itt került elő valahonnan Kovács Józsk.)

Az eső ezen a napon többször végigpaskolt s akkor is alaposan megvert, amikor (vagy 7-en) késő este őrtállottunk a hegytetőn. Reggelig kellett volna ott maradnunk, de egy svarm büntetésből felváltott. Nem tudom már, miért büntették. Mi bementünk a faluba, ahol a polák hajlékban én meg Kovács Béné, a vőlegény, összebujtunk a kemence tetején. Kissé még forró volt, mert csak az imént sültöttek benne burgonyarétes-zabkenyeret; de annál jobb volt, hiszen annyi vizet felszedtünk, ki lehetett volna minket csavarni. Ugy gőzölgöttünk ott a magasságban, mint az átázott deszakerítés a napsugártól. Talán a hasonlat nem költői, de találó. Utóbb annyira helyre hozott a hő- és gőzfürdő, leszállottunk a kemencéről és kezdtünk követelődni: étel kell nekünk mindenáron! Megfelelő gestusokkal tudattuk ezt a háznépével.

— Ne is kérjete, mert nincs — szolt Benő határozottan.

— Nincs, nincs, — mondta Bochkor komolyan.

— Nyima, nyima! — erősített meg az öregasszony kegyes siránkozással.

— Nyima? (Nincsen?) — kértem én élesen s fényes jószágot csillogtattam meg előtte. (Persze, nem bajonettel!... Ez az ultima ráció.)

Tétovázott. Erre az első fényes kéhez egy másodikat penditettem. Szélesre huzódott a szája és fejcsóválva nyitotta föl a nagyládát. Ecce, tele volt az nagy kancsókkal.

haza-
meg-
ba...
a ma-
reztük

ölünk.
d bal-
selt az
ste el-
lvánie
öttünk.
tak a
urak
zájnak
ist ked-
meg

átmen-
roleum-
hagyva,
volban,
pnelle-
y erdő-
rültünk.
olva le-
ykézláb
tett me-
gy len-
k.

árasztó
tt meg-
ünk le-
ozákkéz
nyva a
honnan

öbbször
laposan

a) késő
Reg-

adnunk,
elváltott.

intették.
ol a po-

es Béli,
kemence

t, mert
ne bur-

e annál
felszed-

ket csa-
a ma-

deszka-
a ha-

Utóbb
és gőz-

ncéről és
kell ne-

elő gesz-
znépével

nines -
da Boch

erősített
s siránko

édes-tejjel, savanyutejjel. Utóbb még
vaját is hozott elő a pitvarba nyíló
fülkéből.

-- Ki hitte volna?.. A vén tol-
vaj!.. -- zsörtölődött az egyik káp-
lár.

Most már, természetesen, jól él-
tünk. Burgonyát főztünk, tejet ittunk
hozzá. Az öreg asszony, az előbb
oly bizalmatlan polyák néni, vi-
gyorogva potyogtatta bele a nikkel-
darabokat a korcos zacskóba.

Október 7-én bement a zászlóaly
Szankba. Az oroszok 6-án vonul-
tak ki onnan. Betegeiket ott hagy-
ták a kórházban az orvosokkal
együtt.

A szép városban csak átszaladtunk;
a közeli Zalus nevű falucskába ál-
dottunk meg. A mi csapatunk egy
asztalosnál kapott kvártélyt. Az igaz-
nem szívesen fogadott; kénytelen
volt mégis helyet adni. Később már
összebarátkozott velünk. A család
különben négy tagból állott. -- Az
asszonya, ennek az anyja (egy zsör-
tölődő vén asszony) s a házaspár
kedves kis leánykája, akit becézve
tett a kelletlen „vendégsereg”.

A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadügyminiszterium
1915. február 9-én kiadott 122 es
számu. veszteség lajstromába foglalt
82-ös ezredbeli tisztek és legénység
névsora. (VII. közlemény.)

Tisztek:

Antal Vidor tart. zászlós 18. sz.
Csikdánfalva 1886. megsebesült. --
Blénessy János tart. zászlós 4. sz.
Csikvm. Gyergyószentmiklós 1886.
megsebesült. -- Boross Rezső dr.
tart. hadapród 7. sz. Áradvm. Bo-
rossebes 1886. megsebesült. Franz
Albert tart. őrm. hadapródjelölt 1.
sz. Csiktaplaca 1891. meghalt. --
Geréb László hadnagy 7. sz. Ma-
rosvásárhely 1891. megsebesült. --
Glaser Viktor főhadnagy 3. sz. Te-
mesvm. Versecz 1887. megsebesült.
-- Györy Richárd tart. hadnagy 1.
sz. Budapest 1882. meghalt. Jonescu
Péter százados 16. sz. Krassósző-
rénym. Ruszkaánya 1880 meghalt.
-- Kovács Antal tart. hadnagy 11.
sz. Zalavm. Nagykanizsa 1885. meg-
sebesült. -- Lázár Jenő tart. had-
apród 1. sz. Csikvm. Kászonalitz
1882. megsebesült. -- Mandel Brú-
nó tart. őrmester hadapródjelölt 16.
sz. Bács-Bodrogvm. Överbász 1893.
meghalt. -- Matuska Károly (von)
hadnagy 2. sz. Hontvármegye Ipoly-
ság 1893. megsebesült. -- Oprétia
György főhadnagy 7. sz. Alsófehér-
vm. Kisakna megsebesült. -- Beke
Kálmán dr. tart. zászlós 3. sz. Deb-
recen 1882. meghalt. -- Schmiedt
Károly tart. hadnagy 7. sz. Leitme-
ritz 1887. meghalt. -- Schöller Ru-
dolf tart. hadapród 10. sz. Budapest
1889. megsebesült. -- Sigmond Ernő
tart. hadnagy 8. sz. Tordaaranyosm.
Aranyosgyéres 1881. meghalt. --

Toth Kálmán (von) százados 4. sz.
Gömörvm. Felsőfalu 1868. megsebe-
sült. -- Wacha János tart. zászlós
11. sz. Budapest 1891. megsebesült.
-- Wagner Adolf főhadnagy 9. sz.
Marostordavárm. Szászrégen 1886.
megsebesült. -- Windauer Vilmos fő-
hadnagy 18. sz. Temesvm. Fehér-
templom 1885. megsebesült.

Legénység:

Ábrahám Ágoston 1. sz. Csikje-
nőfalva 1891. meghalt. -- Ábrahám
István őrzető 18. sz. Csikvm. Tus-
nád 1892. megsebesült. -- Ábrahám
István 15. sz. Csikkozmas 1890.
megsebesült. -- Ádám Miklós 3. sz.
Csikvm. Gyimesfelsőlak 1887. meg-
halt. -- Ádám Sámuel 4. sz. 1887.
megsebesült. -- Ágoston Mihály 15.
sz. Udvarhelyvm. Parajd 1887. meg-
sebesült. -- Albert Domokos 3. sz.
Udvarhelyvm. Atyha 1891. megsebe-
sült. -- Albert János szakaszvezető
8. sz. Csikszenttamás 1889. megse-
besült. -- Albert Zsigmond 8. sz.
sebesült. -- Albu István 5. század
Udvarhelyvm. Homoróddaróc 1888.
megsebesült. -- Almási János 11.
sz. Csikszenttamás 1890. megsebe-
sült. -- Ambrus Antal tizedes 3. sz.
Csikvm. Gyergyóalfalu 1887. megse-
besült. -- Ambrus György tizedes 8.
sz. Csikvm. Borszék 1886 megse-
besült. -- Ambrus János 16. sz.
Csikvm. Gyimesfelsőlak 1885. meg-
sebesült. -- Ambrus József őrzető
címz. tizedes 7. sz. Udvarhelyvm.
Korond 1886. megsebesült. -- Amb-
rus István póttart. 18. sz. Csikvm.
Gyimeslak 1892. megsebesült. An-
dorki Ferenc 10. sz. Udvarhelyvm.
Felsőrákos 1892. megsebesült. An-
drás Ágoston 1. sz. Csikmenaság 1891
megsebesült. -- András Lajos őrzé-
ző 10. sz. Csikvm. Ditró 1890.
megsebesült. -- András Sámuel 8.
sz. Szolnok-Dobokavm. Felőr 1891.
megsebesült. -- András Péter 3. sz.
Csikvm. Feltiz 1892. megsebesült. --
András István póttart. 17. sz. Csik-
vm. Csomafalu 1887. megsebesült.
-- András Ignác 11. sz. Udvarhely-
vm. Patakfalu 1885. megsebesült.
(Folytatjuk.)

Krónika.

— A háború története. —

Február 15. A Dukla szakaszon
az oroszok támadásainak megtörése
után csapataink támadásba mentek
át, az ellenséget két uralkodó ma-
gaslatról visszaverték és egy köz-
séget rohammal bevették.

Az Erdős-Kárpátok középső részé-
ben kiragadtunk az ellenség kezéből
egy fontos magaslatot.

Délkeleti Galiciában és Bukoviná-
ban diadalmas ütközetek voltak. El-
foglaltuk a Delatintól északra fekvő
magaslatokat, a Nadvornát védő csa-
patokat szétvertük, számos foglyot
ejtettünk.

A Mazuri tavaknál aratott győze-
lem fejleményei megfelelnek a né-

metek várakozásának. A németek
támadása a Visztula jobbpartján elő-
rehalad Raciaz felé.

A Vogézekben Hilsen és Oberlen-
gen helységeket a németek roham-
mal bevették. 155 fogoly jutott itt
a németek kezére.

Február 16. Délkeleti Galiciában
tegnap elfoglaltuk Nadvornát, az
oroszokat Stanislaw irányában vissza-
nyomtuk.

Tilisitől északra az oroszokat Pik-
tupönnenből a németek elűzték és
Taurögen irányába tovább szori-
tották.

Lomzán át előnyomuló orosz had-
erők ellen német csapatok Kolno
környékén törtek előre.

Racionzot a németek megszállot-
ták: A megelőző harcokban számos
foglyon kívül 6 ágyut zsákmányol-
tak.

Törökország és Görögország kö-
zött váratlanul éles konfliktus tört
ki. A görög követ Athénbe utazott,
de a követség titkára, mint ügyvivő
és a személyzet még Konstantiná-
polyban maradt.

Február 17. A Mazuri tavaknál
lefolyt csatában a németek több
mint 50.000 foglyot ejtettek, gép-
fegyvert zsákmányoltak.

Duklánál megtörtük az oroszok
offenzíváját, az oroszok veszteségei
igen nagyok.

Bukovinában a Szereth-vonalat
átléptük, az oroszokat folytonos üt-
közetek között a Pruth folyó felé
visszaszorítottuk.

Kolomeától délre nagyobb harcok
fejlődnek. Itt tegnap több, mint öt-
száz oroszot fogtunk el.

Az albánok tegnap a prizrendi
kormányzóságban átlépték a szerb
határt. A szerb csapatoknak vissza-
kellett vonulniuk. Hat szerb falu ju-
tott albán kézre.

Lengyelországnak a Visztulától
északra eső részében a németek rö-
vid harcok után elfoglalták Bjelsk
és Plock helységeket. Mintegy 1000
fogoly jutott a kezükre.

Február 18. Németország ma
válaszol az Unió február 12-iki jegy-
zékére.

Kétnapi harc után tegnap késő
délután elfoglaltuk Kolomeát. A
Pruth hidjának elpusztítását meg-
akadályoztuk, a várost a menekülő
oroszoktól megtisztítottuk és meg-
szállottuk. Kétezer oroszot elfogtunk,
több gépfegyvert és két ágyut zsák-
mányoltunk.

A kárpáti szakaszon egész Wys-
kow tájáig a harcok nagy ma-
kacssággal tovább tartanak. Ujabban
4040 foglyot fogtunk.

A Lomzától Kolno felé előrenyo-
mult orosz hadoszlopot a németek
megverték; 700 fogoly és 7 géppuska
került a birtokukba.

A görög-török incidenst végérvé-
nyesen elintézték.

Február 19. Csapataink tegnap
délután elfoglalták Csernovicot.

Bukovinában a Pruth mögé ve-
tettük vissza az ellenséget.

Nadvornától északra, Kolomeától
északnyugatra orosz erősítések ér-
keztek, itt nagy harcok vannak fo-
lyamatban.

A Kolónál megvert orosz had-
oszlopot Lomzától északra friss csa-
patok váltották fel. A németek újabb
támadást intéztek ellene.

A Plock--Racionz arcvonalon
a harcok a németek javára dőltek
el. Eddig itt 3000 oroszot fogtak el.

A kelet-poroszországi határon vi-
vott harcok hadizsákmánya szapo-
rodott. Az eddigi eredmény 64.000
hadifogoly, 71 ágyu, több mint 100
géppuska, 3 kórházvonat, légi jár-
művek, 150 teli lőszerkocsi, fény-
szórók és számtalan megrakott fo-
gatolt jármű. E számok további
emelkedése várható.

Hábaru és kertészet.

Ne csak azok szolgálják a hazát,
kik ellenséggel küzdenek, hanem
mindannyian, akik itthon maradtunk
s otthonunkat, kicsi vagy nagyobb
kertünket élvezzük.

A háborus események folytán ta-
vasszal lényegesen kisebb lesz a
zöldségtermék, s így mindentféle friss
főzelék behozatala. Ez annál súlyo-
sabbban fog érinteni bennünket, mert
hiszen akkorára a konzerv — és
hüvelyes főzelék, valamint a rizskása
a hadbanállók nagy fogyasztása foly-
tán nagyjában elfogytak.

Hazafias munkát végzünk tehát,
ha az élelmiszereket lehetőleg sza-
porítjuk. Mindenki, akinek kertje és
alkalmas berendezése (üvegház, me-
legágya) van, kötelességének kell
érezze, hogy ezeket főzelék-terme-
lésre már jókor kihasználja.

Nemcsak önmaga jut ezáltal friss
főzelékhez, amelyet különben drága
pénzen kellene vásárolnia, hanem
még vásárra is küldhet, amiáltal a
közélelmezéshez hatásosan hozzájá-
rulhat.

A következő főzelékeket lehet
már mostan bevetni: kelvirág, kel,
karalábé, szálta, nyári-öndivia és
hínapos retek. Ezek a zöldségne-
mük meleg, félmeleg üvegházakban
és melegágyakban jól tenyésznek.

Sárgarépat, petrezselymet, hagy-
mát, feketegyökert, parajt kedvező
idjárás esetén már február hónap-
ban szabad földbe lehet vetni.

Ha a borsót januárban faládikába
ültetjük, márciusban már bátran ki-
ültethetjük a szabadba.

A kelvirág, káposzta és kel átte-
lelt palántáit márciusban kiültethet-
jük a szabad föld barázdáiba.

Burgonya könnyen csiráztható
és a kert védett helyeire kiültetve
hamarabb használható.

Hogy lehetőleg korán nagymennyi-
ségi zöldséget termeszthessünk, főleg
a meleg ágyakra kell különös súlyt
fektetnünk.

Nagyon kevés befektetéssel itt nagy eredményt érhetünk el még kis kertünkben is. Akármilyen egyszerű deszkalada ablaküveggel és elegendő ló és tehén trágyával (amely továbbra is földünk előnyére válik) megfelelő ennek a célnak. Az ablaküveg helyett szükség esetén olajos v. zsíros papírral bevont falkereteket is használhatunk.

Kerteskénk vagy kis földünk, mely eddig csak örömeinkre szolgált, járuljon hozzá most családunk és — ha lehet — embertársaink megelégedésének megkönnyítéséhez.

Előrelátó beosztás, szeretetteljes gondosság itt szép eredmények előérésehez vezet.

Felvilágosítás és tanácsal mindenkor szívesen szolgál. A „Női segély a háborúban” gyümölcs- és főzelék-alosztálya Wien IX. Boltzmanngasse 12. Budapest II. Ákos-utca 16.

HIREK.

A hős Jancsi.

Boszton Jancsi néven ismerték Székelyudvarhelyt, majd tévesen Tuzson Jánosnak írták a veszteség lajstromokba, melyekben már kétszer szerepelt sebesültként a hős, kinek becsületes neve *Tusa János*. Ő maga mondotta, hogy „új magyar” vagyis cigány a származása. De ez egészen mellékes. Most **mindnyájan testvérek vagyunk a haza védelmében s mindenkinek annyi az értéke, amennyit e téren tett és tenni fog...**

Tusa János 82-es ezredbeli gyalogosként vevett a harctérre már a részleges mozgósításkor. Rohatynál 1914. szept. 14-én sebesült meg; miután vagy husz ütközetben s ebből 12 szuronyrohamban résztvett, egy orosz srappell-szilánk majdnem az egész jobboldali tompját leszakította. Hősiességéért őrvezetőnek léptették elő.

Október elején ismét a harctéren termelt és három hónapon át január 2-ikáig irtotta a muszkát; halált megvető bátorsággal. Orosz-lengyelországban Borsecnél sebesült meg, mikor az oroszok drótsövényét átvágta és lövészárkukba kézibombát dobott, minek hadműveleti eredménye az a 2000 muszkafogoly, melyet a szövetségesekkel együtt harcoló csapataink a rákövetkező szuronyrohamban ejtettek. Ez pedig a bátor Tusa János érdeme volt, akit szakaszvezetői rangra emeltek és kitüntették az I. oszt. ezüst érdemkereszttel.

Tusa — állítása szerint — már tizszer is volt orosz-fogoly, de mindannyiszor sikerült megszöknie. Gaál zászlóst is kimentette Censtochovánál a fogságból, mikor az egyik orosz posztot mellbe szúrta, a másikat pedig — miután szuronya eltört — puskatussal tette ártalmatlanná örökre...

Ilyen ügyes katoná lett Boszton Jancsiból, aki most is égő vággyal siet a harctérre okos, előre látó és bátor magatartását a haza érdekében kamatoztatni.

Isten segítse!

— **Dr László Endre** kir. közjegyző-jelöltet, *László Albert* székelyudvarhelyi városi jegyző fiát, a kolozsvári Ferenc József tudományegyetemen tegnap a jogtudományok doktorává avatták.

— **Kitüntetés.** A cs. és kir. 82. gy. ezred parancsnoksága *Ladányi Emil* tart. szakaszvezetőt az ellenség előtt tanúsított bátorságáért — soron kívül és kivételesen — tartalékos hadapródnak léptette elő.

— **Szabad liceum.** Mult vasárnap *Tamás Albert* főgimnáziumi igazgató tartott a szabad liceumban előadást a robbanó anyagokról és azok hadi használatáról. Leírta a robbanás fogalmát, a robbanó szerek vegyi összetételét, s érdekes csoportokban felvonultatta azokat a szárazföldi és tengeri hadi eszközöket, melyek a robbanó anyagokkal dolgoznak. Finom gondolataltatásán rámutatott a robbanó anyagok békés használatára, s a bennük süritett tömegtelen erőnek áldásos munkarészként való érvényesülésére. Mintegy 350 főből álló hallgatóság hálás tapsokkal fogadta a tudós igazgató előadásait. Azután zenequartett és monológ szavazás volt, ami a közönségnek nagyon tetszett. A mai liceumon *Emberly Árpád* főgimn. tanár tart előadást a harctér táradalmaival össze függő lelki betegségekről. Zene is lesz és a vármegyeház fűtött terme várja a hallgatóságot.

— **Előléptetett önkéntesek.** *Rotenány Antal* ezredes, a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82. gy. e. parancsnoka *Gaál Miklós*, *Meixner Lőrinc* egyéves önkéntes, címz. tizedeseket tartalékos hadapródoknak; *Dánél Ágoston*, *Telman Gyula*, *Dobos András*, *Varga János*, *Részeg Ferenc* e. é. önk., címz. szakaszvezetőket címzetes őrmestereknek; *Miklósy Károly*, *Hérey Pál*, *Bernát Ágoston*, *Szentkirályi Ferenc*, *Berecz Gyula*, *Varga Jenő*, *Csergő Mihály*, *Gvidó Béla*, *Fosztó Béla*, *Imreh Dénes*, *Kovács Akos*, *Sándor Imre*, *Kovács András*, *Gyertyánossy Károly*, *Gondos András*, *Homarony Elemér*, *Geröffy Géza*, *Benedek Lajos*, *Fasching Ferenc*, *Finkér László*, *Kazatsay Antal*, *Majoros István*, *Pál Gergely*, *Pfeiffer Miklós* egyéves önkénteseket e. é. ö. c. őrmestereknek; *Balácsi András*, *Rácz (Csomor) József*, *Szathmáry Lajos*, *Kátó Dénes*, *Györfi Ignác*, *Ádám Mihály*, *Hermann Lajos*, *Lőrinczi Sándor*, *Solnay Dénes*, *Szabó József* egyéves önk., címzetes tizedeseket — cím. szakaszvezetőkné; *Tellman József* egyéves önkéntest tizedesnek; *Fazakas Péter*, *Gál Károly*, *Lengyel György*, *Bodó Lajos*, *Farkas Gábor*, e. é. önkéntes, címz. őrvetetőket őrvetető, címz. tizedeseknek; *Boga József* egyéves önkéntest őrvetetőnek léptette elő.

— **Elvi határozat.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter adott esetből folyóan a veszprémi közigazgatási bizottsághoz rendeletet intézett, mely fontos elvi jelentőségű határozatot tartalmaz. E szerint a népfelkelő szolgálatot ejesítő, de még sorozás köteles sorban lévő tanítók fizetés természetével bíró illetményüknek csupán 800 koronát meghaladó részére tarthatnak igényt.

— **Katonai előléptetések.** *Rotenány Antal* ezredes, a székelyudvarhelyi 82. gy. ezred parancsnoka *György Ferenc* szakaszvezetőt címz. őrmestert őrmesternek; *Nemeskúti József*, *Neulinger Ferenc* szakaszvezetőket címz. őrmestereknek; *Simon Mózses* Kertész *Albert*, *Herczeg Imre* Fekete *Miklós*, *Gothárd Márton* címz. szakaszvezetőket, valamint *Zikeli János* népfelkelő, címz. szakaszvezetőt, *Farkas Márk* tizedest; *Jakab György*, *Römer János*, *Bálint Mihály*, *Erdélyi István* népf. tizedes, címz. szakaszvezetőket; *Csergő Tamás*, *Hajdu Albert*, *Albert János*, *Hegyi Sándor*, *Biró Mózes* tizedes, címz. szakaszvezetőket — valóságos szakaszvezetőkné; *Burszán Dénes*, *Csedő József*, *Mezei Dénes*, *Barabás Géza* tizedeseket; *Biró Gábor* őrvetető, címz. tizedest; *Antal Károly*, *Markus Karolán*, *Bartis Dénes*, *Puskás Gyula*, *Vizoli István*, *Csápar Dénes* tizedeseket tizedes, címz. szakaszvezetőkné; *Blénassy Vencel* őrvetető tizedes, egészségügyi altisztné; *Pál Vencel* gyalogos, címz. tizedest, *Cseresznyés Lajos*, *Hirsch Aladár*, *Dávid Béla* őrvetető címz. tizedeseket, *Gál Alajos* gyalogos, címz. tizedest — tizedeseknek; *Oláh Ferenc*, *Helvig János* népfelkelő gyalogosokat népf. tizedeseknek; *Ferenzi Endre*, *Tófan György*, *Kovács György*, *Lukács Béla*, *Botár Benedek*, *Csiki Károly*, *Gáspár Dénes*, *Strul Ábrahám*, *Huszár István*, *Radó Dénes*, *Csog János* gyalogos, illetve őrvetetőket — címzetes tizedeseknek; *Benkő Pál* népf. gyalogost, *Rubin Herman*, *Hanke János*, *Sófalvi István* gyalogosokat — őrvetetőkné; *Zoltány Károly* népf. gyalogost, *Orosz András*, *Boga Gábor*, *Szőcs Tódor*, *Antal András*, *Faluvégi János*, *Biró Gyárfás*, *Szabó Kálmán*, *Német Áron*, *Kopasz Károly*, *Lukács Vilmos*, *Keresó Sándor*, *Berkovits András*, *Hobai István* gyalogosokat címzetes őrvetetőkné léptette elő.

— **Kinek jár segély?** A behívottak hozzátartozóinak segélyezésé, a rokkantak járandóságai és az elesettek özvegyeinek és árváinak ellátása az egész társadalom egyik égető gondját képezi. Mindenkit a lehető leggyorsabb uton kell állami segélyben részesíteni: az a főcél. Sajnos, csak nagy erőfeszítéssel valósítható meg, mert az érdekelték nagy tömegé a már megállapított segélyek mértékét és azt a módot, amellyel a segélyek megkaphatók sem ismeri. Ezt átjákozatlanságot lesz hivatva megszüntetni a „Kinek jár segély?” című füzet, amely most jelent meg a könyvpiacra. Az ügyesen szer-

kesztelt könyvecskét a törvények és rendeletek alapján *Dr Pongrácz Jenő* ismert fővárosi jogi író állította össze és legfőbb érdeme, hogy olcsó, mindenki által megszerezhető. Példányonként ára 20 fillér. Kapható minden könyvkereskedésben.

— **Igen jó a homoródi forviz.** ha pontosan szállítják. Azonban az utóbbi napokban a szomszagtól akár el is epedhetünk; homoródi forvizet nem kapunk. Vajjon mi az oka?

— **A vörös felhold jelvényei.** A Vörös Felhold művészi kivitelű jelvényei iránt országsszerte nagy érdeklődés mutatkozik. Miután technikailag lehetetlen minden egyes érdeklődőnek az általa kívánt példányt postán elküldeni, ennél fogva a Országos Bizottság, mely Budapesten az Országházban székel, kéri vidéki városaink hazafias kereskedőit, hogy megfelelő mennyiségű jelvényt a bizottság útján beszerezvén, ök vállalkozzanak azoknak kiszolgáltatására, akik a török-magyar testvériségnek ezt a szép jelvényét feltűzni óhajtják. A bizottság öt kilóig terjedő postacsomagban bérmentve küld jelvényeket mindenkinek, aki a kért mennyiségnek darabonként egy korona árát előre beküldi.

— **Hadi beszédek.** A honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala népszerű füzetekben kiadja azokat a tanulságos és lélekemelő beszédeket, amelyeket a háború óta legkiválóbb államférfiaink, főpapjaink, tudósaink, íróink és politikusaink tartottak a nyilvánosság előtt, az Országos Hadsegélyző Bizottság felolvasási sorozatán. A hazafias, igazi magyar szellemtől áthatott beszédek retorikai szempontból is rendkívül becsesek. Gondolatban gazdag, gyönyörű munka valamennyi; a közönség jól teszi, ha a tízfiliéres füzeteket megvásárolja és összegyűjti. Nagyszerű és maradandó emlékei lesznek e füzetnek annak a hazafias föltárgolásnak és együttérzésnek, amely a nemzet minden rétegét oly megható módon, egyetlen táborba terelte a magyar nemzeti becsület és a magyar nagyság védelmére. Eddig gróf Apponyi Albert, Csernoch János, báró Hazai Samu, gróf Tisza István, gróf Andrássy Gyula, Prohászka Ottokár és Rákosi Jenő hadibeszédei jelentek meg. A füzetek az Általános Beszerzési és Szállítási R. T. útján (Budapest, V. Kádár-utca 4.) rendelhetők meg, de kaphatók a dohánytözsdékben is. A befolyó tiszta jövedelmet a háborúban elesett vagy a kapott sebek következtében elhalt katonák özvegyei és árvái javára fordítják.

Nyomdásztanulónak egy jóra való, szorgalmas fiut felvesz **Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetbe Székelyudvarhelyt. Reál- vagy polgári iskolai két osztályt, avagy algimnáziumot végeztek előnyben részesülnek.

Nyomtatja és kiadja **BETEGH PÁL** könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt